

กระทู้ถามที่ ๑๒๓๗ ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง การจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ตามรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดังต่อไปนี้

เนื่องจากผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัวยากจนถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะ และไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น สาเหตุมาจากบุตรหลานว่างงาน นายจ้างเลิกจ้าง ไม่มีงานทำ พื้นที่ทำเกษตรกรรมประสบความเสียหายจากอุทกภัย จึงต้องอพยพละทิ้งถิ่นฐานไปหางานทำในชุมชนเมืองและต่างประเทศ เพื่อหาเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการครองชีพ ทำให้ผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการดูแลและเอาใจใส่จากบุตรหลานเหมือนกับครอบครัวคนไทยในสมัยก่อน ซึ่งมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งผูกมัดจิตใจ แต่ปัจจุบันวิถีชีวิตไทยแปรเปลี่ยนไปโดยได้รับการแทรกซึมจากวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้ปัญหาผู้สูงอายุนับวันทวีจำนวนมากขึ้น จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีหลักเกณฑ์ดำเนินการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งมีอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป ที่มีฐานะยากจนถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูหรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลอย่างไร และมีการจัดการที่แตกต่างกันหรือไม่ ขอทราบรายละเอียด

๒. ตามที่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนร้องทุกข์แจ้งว่าได้รับเบี้ยยังชีพล่าช้าเป็นเพราะเหตุใด และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะแก้ปัญหาอย่างไร ขอทราบรายละเอียด

๓. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะเพิ่มจำนวนการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนให้ครบทุกคน ทุกหมู่บ้านจะได้หรือไม่ ขอทราบรายละเอียด

ขอให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

เปรมศักดิ์ เพียยุระ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย

จังหวัดขอนแก่น

คำตอบกระทู้ถามที่ ๑๒๓๗ ร.

ของ นายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น

เรื่อง การจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน

ข้าพเจ้า นายสรอรรถ กลิ่นประทุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดังนี้

คำถามข้อ ๑ รัฐบาลมีหลักเกณฑ์ดำเนินการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ที่มีฐานะยากจน ถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลอย่างไร และมีการจัดการที่แตกต่างกันหรือไม่

คำตอบข้อ ๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลในการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจน ถูกทอดทิ้ง ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ไม่แตกต่างกัน โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดบริการและพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหาและความจำเป็น ดังนี้

๑. ให้การดูแลและรับเข้าสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์ ซึ่งปัจจุบันมีสถานสงเคราะห์คนชราจำนวน ๒๐ แห่ง ทั่วประเทศ สามารถรับผู้สูงอายุเข้าอยู่ได้ประมาณ ๓,๐๐๐ คน

๒. จัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในครอบครัวและชุมชน อาทิ จัดบริการด้านสุขภาพอนามัย กายภาพบำบัด นันทนาการ และกิจกรรมทั้งแบบเข้าไป-เย็นกลับ และบริการบ้านพักฉุกเฉินในศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ รวมถึงบริการหน่วยเคลื่อนที่เพื่อดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งปัจจุบันมีศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ จำนวน ๑๕ แห่ง ทั่วประเทศ ทั้งนี้จะดำเนินการถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในปี ๒๕๕๗ จำนวน ๒ แห่ง คือ ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง กรุงเทพมหานคร และศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุศรีสุคต จังหวัดพิษณุโลก

๓. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุโดยชุมชน โดยใช้วัดหรือสถาบันทางศาสนาเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม ปัจจุบันมีการจัดตั้งศูนย์ฯ ขึ้น จำนวน ๒๐๐ ศูนย์ทั่วประเทศ ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. ให้การสงเคราะห์เป็นเงินและเครื่องอุปโภคและบริโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ กรณีผู้สูงอายุประสอภัยอยู่ในชุมชน และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการร่วมจัดบริการและดูแลผู้สูงอายุในชุมชน

ทั้งนี้ สามารถติดต่อขอรับบริการได้ที่

๑. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
๒. หน่วยงานสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทุกแห่งทั่วประเทศ
๓. สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดทั่วประเทศ

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเห็นชอบแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) เพื่อใช้เป็นกรอบในการวางแผนและดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของประเทศ แผนดังกล่าวมีลักษณะเป็นแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งกำหนดมาตรการตามรายยุทธศาสตร์ ๕ ยุทธศาสตร์ และมีการกำหนดดัชนี และกำหนดเป้าหมายของแต่ละมาตรการ ประกอบด้วย

๑. การเตรียมความพร้อมของประชากรสูงอายุที่มีคุณภาพ
๒. การส่งเสริมผู้สูงอายุ
๓. ระบบคุ้มครองทางสังคมผู้สูงอายุ
๔. การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนา
๕. การประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีมาตรการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆ อาทิ การสงเคราะห์ครอบครัวเป็นค่าเครื่องอุปโภคไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาทต่อคนต่อครั้ง การสงเคราะห์เงินทุนประกอบอาชีพสำหรับผู้สูงอายุหรือสมาชิกในครอบครัว การส่งเสริมการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ จัดโครงการนำร่องอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน การจัดบริการรักษาพยาบาลฟรีแก่ผู้สูงอายุ ลดค่าโดยสารรถไฟครั้งราคาสำหรับผู้สูงอายุในช่วงเดือนมิถุนายน - กันยายน ของทุกปี เผยแพร่ความรู้ให้ผู้สูงอายุรู้จักปรับตัวในการดูแลสุขภาพ ป้องกันโรค การจัดกิจกรรมด้านต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ชุมชน สังคมตระหนักในความสำคัญของผู้สูงอายุ ส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ผู้สูงอายุ โดยมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนองค์การภาคเอกชนที่จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนเป็นประจำทุกปี โดยล่าสุดในปี ๒๕๕๗ จัดสรรให้เป็นเงิน ๕,๑๑๑,๕๐๐ บาท มีองค์กรได้รับการสนับสนุนจำนวน ๒๕ องค์กร ๓๐ โครงการ (จากจำนวนองค์กรที่ขอรับการสนับสนุนจำนวน ๔๔ องค์กร ๔๘ โครงการ จำนวนเงิน ๑๗,๒๕๖,๑๕๐ ล้านบาท)

คำถามข้อ ๒ ตามที่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนร้องทุกข์แจ้งว่า ได้รับเบี้ยยังชีพล่าช้าเป็นเพราะเหตุใดและกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะแก้ปัญหาอย่างไร

คำตอบข้อ ๒ การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ถ่ายโอนงานดังกล่าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุเป็นไปอย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับนโยบายการกระจายอำนาจ และให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการและดูแลผู้สูงอายุ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำในกรณีท้องถิ่นมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ทั้งนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้ดำเนินการถ่ายโอนงานสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ในปี ๒๕๔๕ โดยในส่วนกลางถ่ายโอนงานให้แก่กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาคถ่ายโอนงานให้แก่องค์กรบริหารส่วนตำบลและเทศบาล

ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ประสานไปยังกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เพื่อขอทราบความคืบหน้าของโครงการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ดังนี้

๑. ปัจจุบันกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ยังคงใช้ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๓ และระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

๒. การเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะดำเนินการเบิกจ่ายปีละ ๒ ครั้ง ครั้งละ ๖ เดือนๆ ละ ๓๐๐ บาท เป็นเงิน ๑,๘๐๐ บาท/ครั้ง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔

๓. หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการบริหารงบประมาณ คือ กระทรวงมหาดไทย จะขออนุมัติเงินประจำงวดไปยังสำนักงบประมาณ โดยจำแนกเป็นรายจังหวัด และระบุรายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมวงเงินที่ได้รับ และสำนักงบประมาณจะอนุมัติเงินประจำงวดและโอนเงินงบประมาณดังกล่าวไปยังสำนักงานคลังจังหวัดทั่วประเทศ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดทำหน้าที่วางฎีกาและเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งถ้าหากรายชื่อของผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพถูกต้อง ท้องถิ่นก็สามารถเบิกจ่ายเงินได้ทันที โดยไม่ต้องให้สิ้นงวดงบประมาณ

๔. กรณีที่สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด ได้รับการแจ้งขอความช่วยเหลือจากผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพล่าช้า สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดจะประสานไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อดำเนินการต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ คณะรัฐมนตรีได้มีมติออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานด้านผู้สูงอายุแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ และ

กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ (กสผ.) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการเสนอแนะกำหนดแนวทางปฏิบัติและติดตามประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมบทบาท และสถานภาพของผู้สูงอายุ รวมทั้งสนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมงานวิชาการแก่หน่วยงานต่างๆ ในการพัฒนาผู้สูงอายุ

ดังนั้น จากปัญหาเรื่องการรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะได้นำเรื่องดังกล่าวให้ที่ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติร่วมกันพิจารณาหาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมต่อไป

คำถามข้อ ๓ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะเพิ่มจำนวนการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนให้ครบทุกคน ทุกหมู่บ้าน จะได้หรือไม่

คำตอบข้อ ๓ ด้วยระบบบริหารงบประมาณภาครัฐ การขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายหรือพื้นที่ในการกิจที่ทำอยู่แล้วนั้น จะต้องให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งงบประมาณเพิ่มเติม และเนื่องจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้โอนงานสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ ดังนั้น การขอเพิ่มจำนวนการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุให้ครบทุกคนทุกหมู่บ้าน จึงเป็นบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพิจารณาขอจัดตั้งงบประมาณเพิ่มเติม ตามขั้นตอนการขอรับงบประมาณจากรัฐบาล เพื่อให้สามารถสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้จำนวนมากขึ้น

ในการนี้ รัฐบาลโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้ความสำคัญกับโครงการดังกล่าว ถึงแม้ว่าจะยังไม่สามารถจัดสรรเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนได้ครบทุกคน แต่ได้เพิ่มจำนวนผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพมากขึ้นเกือบทุกปี กล่าวคือ

การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในรูปแบบหนึ่งที่กรมประชาสงเคราะห์เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ ซึ่งเป็นโครงการที่รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้กับผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนหรือหมู่บ้านต่างๆ ทั่วประเทศที่เป็นผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้ โดยในปีแรก รัฐบาลจัดสรรเงินเบี้ยยังชีพช่วยเหลือผู้สูงอายุ จำนวน ๒๐,๐๐๐ คน เป็นเงินคนละ ๒๐๐ บาท ต่อเดือน จนตลอดชีพ และในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐบาลได้เพิ่มเงินพิเศษในภาวะเศรษฐกิจถดถอยแก่ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพอีกคนละ ๑๐๐ บาท รวมเป็น ๓๐๐ บาทต่อเดือน และเพิ่มจำนวนผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพเป็น ๕๐๐,๐๐๐ คน โดยในปีงบประมาณ ๒๕๔๗ ได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นอีก ๕๐,๐๐๐ คน รวมเป็น ๕๕๐,๐๐๐ คน

จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าจำนวนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนฐานะยากจนจะมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจากรายงานการสำรวจสภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทยปี ๒๕๓๕ ของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ในปี ๒๕๔๖ มีผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ จำนวน ๖๒๓,๒๗๐ คน (คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑ ของผู้สูงอายุทั่วประเทศ โดยใช้ฐานการคำนวณจากการสำรวจสภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย ของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ทั้งนี้ผู้สูงอายุที่อยู่ในข่ายที่ได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนเดือนละ ๓๐๐ บาท/คนจนตลอดชีพ จำนวน ๔๔๐,๐๐๐ คน เป็นเงิน ๑,๕๘๔ ล้านบาท ดังนั้น หากใช้ข้อมูลข้างต้นแล้วคาดว่าจะมีผู้สูงอายุอยู่ในข่ายที่สมควรได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมอีกจำนวนหนึ่ง คือ ประมาณ ๑๘๓,๒๗๐ คน โดยจะต้องใช้งบประมาณรองรับรวมทั้งสิ้นเมื่อรวมกับกลุ่มที่ได้อยู่เดิมจะเป็นเงิน ๒,๒๕๔ ล้านบาทต่อปี ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนได้รับการสนับสนุนครบทุกหมู่บ้าน